

CIRKUSZI AKROBATIKA

Alaputatási és szakmódszertani periodika

Pénzügyek (gazdagság, szegénység, bevétel)

(♀+) És honnan volt az E-nek pénze? Hát büfés volt. O-é volt a trinkgeld. Mi ketten kicsik, csak gázsit kaptunk, 20 fillért, 30 fillért, és amit a lányoktól kaptunk. És abból nekünk cernát, tüt, mindent nekünk kellett venni. Nem anyukának. Minden előadás után kiporciózta nekünk a fizetésünket apuka. *Azt spóroltátok?* Micsoda?! De még hogy! Arra úgy emlékszem. Most nem jó az anyagi helyzet. Régebben normális volt, mert meg tudtunk élni belőle, ma nem lehet megélni a nyugdíjból. Még a régeből, amit összespóroltunk, a kamatból. *Van egy lakásod meg egy kis vityillód.... Neked nagyon egyszerű életed volt.* Egyszerű. Lehet, hogy azért, mert nem is komplikálom. Én olyan egyszerűnek látom. Sőt, csodálkozom az embereken, hogy ennyire harácsolnak meg ilyen pénzéhesek lettek.

(♂+) '50 őszén Merkléssel utaztam Szabolcs megyében, ott leállamosították a cirkuszt, én akkor felkerültem Pestre. A Hungária telepen az A-né, aki államosította a cirkuszt meg a B. bácsi értelmes embernek találtak engem, felkértek, állapítsuk meg az eszközök értékét, minőséget. *Ami a Haller téren volt aztán?* Majd a java, '51-ben, 11 cirkusz. '48-'49-ben három cirkusz került zárgondnokság alá: Göndör=Olimpia (36 m. 4 maszt); Czája (28 m, 2 maszt), elég meggyötört; Gazdag Bonifácnak 26 m, nagyon szép, sok állattal, 40 ló, oroszlán, medve, majmok, de akkor már nagyon lefelé stagnált ő. '50 őszén kb. 24 kicsi cirkusz lehetett, ami olyan jellegű volt, hogy cirkusznak is lehetett azért mondani, nem volt cikis: Eötvös, Pikárd, Antalek-Morvainé, Katona. Tulajdonképpen mi már '50 telén megalakultunk ott: Biró Bandi, én, apósom, Pikárd Iván bácsi, az id. Eötvös Gabi bácsi, Jurnyk Bandi meg jó páran azzal foglalkoztunk télen, hogy varrtunk két sátrat, szortíroztunk. Akkor volt egy bűvész számom, de nem mentem kategorizálni, mert felajánlottak egy állást, nem státuszost, szerződésest, amit én biztosabbnak találtam. Elég tűrhetően kerestünk. Bp. ellátása rossz volt, 6-7 rossz állapotú sátrat, amit tudtuk, hogy nem lehet utaztatni, az alatt krumpli, virágtárolások voltak, közellátási raktárai voltak Budapestnek.

(♀♂+) Nem elhanyagolható az anyagi rész. Az artisták hozzászoknak egy olyan életszínvonalhoz. *Mit értesz életszínvonalon?* Hát azt, hogy úgy utazik, hogy az az életéhez tartozik, és a legtöbbje az átlagnál jóval kedvezőbb anyagi körülmények között él. *Ez alatt mit értesz?* Hát házat vesz, kocsit vesz, lakókocsit. Bejárja a világot. Nagyon sokat. Szóval jól élnek. Én úgy gondolom, hogy az átlagnál jobb anyagi körülmények között, szóval megengednek maguknak olyan dolgokat, a művészvilágban tulajdonképpen ilyen szempontból jó helye van. Jobban keresnek, mint a művészek általában. Egy színésznél vagy egy táncosnál jobban keresnek. Vagy legalábbis eddig így volt. Az azért nem mindegy, hogy valaki milyen pénzben kapja a gázsit, Ft-ban vagy dollárban. Azt mondod, 25 éves a lányod, és megvan a pénze, hogy vegyen egy lakást. Hogyha mondjuk, titkárnő lenne, akkor mire lenne pénze? Arra, hogy egy buszjegyet vegyen, nem azt, hogy lakást. Milyen foglalkozással lehet elérni, hogy 25 évesen vesz egy lakást? Egy élet kevés. Szóval, miből lehet a milliókat összehozni. Egy artista összehozza. Összehozza. És X. megengedi magának, hogy olyan hiper-szuper lakókocsija legyen, hogy másnak nincs olyan lakása. Gondolom, a házuk is. Hát nem könnyű, rengeteg munka van mögötte. *Szerintem artista az életében még nem nyaralt.* Igen. De mért is nyaralna, ha egyszer állandóan jön-megy utazik, mindig máshol van. Pihenésképpen gondolod? *Mondjuk elmegy Hévízre a reumáját gyógyítani.* Télen azért pár hónapig pihen. Nem?

(♀+) Az újságírónak azt mondtam, hogy nálunk semmi nincs, se dísz, se neccharisnya, se paróka. Semmit nem lehet megvenni az országban, úgyhogy ha mi kimegyünk külföldre, rögtön feléljük azt a diétát, amit étkezésre kapunk :)). Úgy belejöttem, elfelejtettem, hogy, te jó isten, itt egy kicsikét móriskálni kellene neki, ne így egyből bele neki. A MACIVÁ-nál mindjárt mondták: „na, sztorno”.

(♀+) *Milyen helyáradatok voltak?* A páholy 1 Pengő volt, a zártszék 80 fill, 60-50-40, az állóhely felnőtteknek 20 fillér, a gyerekeknek 10 fillér. *Ezen kívül volt-e még vagyona a papádnak?* Ezen kívül nem tudok róla, hogy vagyona lett volna. Nem. Volt a hinta a cirkusz előtt. *A társulat mekkora volt?* Az attól függött. Hogyha télen dolgoztunk, kevesebben, ha nyáron cirkusszal, többen voltunk. Általában a család 6-an voltunk, de apukának is a testvérei, azok ott szoktak lenni, ott szoktak dolgozni nálunk, sőt még anyukának a 2 testvére is dolgozott, mint artisták.

(♂) Három éves itthoni fizetése megmaradt a bankban. Kint paradicsom-levesen élt. Megvett egy autót, eladta, vett egy lakást. Mit mondjak? 25 éves voltam, volt egy 300-as Coupé Sport Mercedesem. Kettő volt az országban. Nem sokan disszidáltak. Pár család, meg páran, akikről azt lehet mondani, hogy rákényszerítették.

(♂+) *Jól meg lehetett akkor élni?* Hogyne. Rengeteg szerződésem volt. Egy föllépésért Kelet-Németországban kaptam ötszáz keletnémet márkát, Kelet-Berlinben akár nyolcszázat is. Egy munkás havi százhusz-százharminc márkát keresett ekkor. De Nyugat-Berlinben nyolcszáz nyugatnémet márkát, Svédországban pedig 1956 nyarán bruttó 350 dollárt is megkerestem föllépésenként, ebből persze mind az itthoni, mind a kinti ügynökségem levett tíz-tíz százalékot, így maradt 280 dollár. Persze 1956-ban nem lehetett hazahozni a pénzt. Vagy elvásárolta az ember, vagy a kinti magyar nagykövetségen keresztül átváltotta forintra, persze irreálisan alacsony árfolyamon. Így történt, hogy 1956-ban hazajöttem vagy hat televízióval, nyolc motorbiciklivel, egy vagonnyi holmival. R., akivel nagyon jó viszonyban voltam, és aki nagyon okos ember volt, azt javasolta, hogy csak akkor írjam alá az Operett Színházzal a szerződést, ha benne van, hogy nem kell vámot fizetnem. Képzeld el, mivel Kelet-Németországban több mint öt évet dolgoztam, és ezt igazolni is tudtam, kapok német nyugdíjat. Most emelték föl havi 14 euró 21 centről 14 euró 83 centre. Szerintem bekerülhetne a Guinness-könyvbe, mint a világ legkisebb német nyugdíja.

(♂+) Tudod, milyen kevés volt az artisták fizetése. Volt, akinek 2000 volt, nekem 3500. Arra kaptam 50 százalékot, hogy beszéltem a bohócokkal. Konferálni nem kellett. 200 előadás volt egy évben. Nekem felment a fizetésem a duplájára. Nem a külföld, meg ez, meg az, hanem a nyugdíj.

(♀) Hála istennek, nem voltunk sohasem úgy, hogy valaki azt mondta, ma nem tudok fizetni, majd a jövő héten, vagy hogy most ennyit adok, majd annyit adok. Mindig rendesen kifizettek. Nem volt gond az állatok etetése. Jó hírünk volt. Ha volt kisebb sérülés, akkor valaki más lépett a családból a helyére. A fő műsorszámok, mindig a családnál voltak, ha a mellékszereplők közül valaki nem tudott fellépni, akkor lecseréljük saját produkcióra. Egy kis szuflával, egy kis többletmunkával ez mindig sikerült.

(♂) A vállalatnak 10 M körül impresszálsból jött össze. Azt kell bebizonyítani, hogy az artisták 3 év viszonylatában megkeresik a saját maguk béréit. Nem tudom, hogy sikerül, most 2000-ben indult ez a fajta program. Sikerült elfogadtatni, hogy ez egy művészeti ág, hogy támogatásra érdemes, hogy közhasznú, nem a saját kedvtelésünkre, szórakoztatásunkra csináljuk. Ez most középtávra kijelöli a kereteket. Megteremtődött a finanszírozás. De nem mindent lehet eladni, és hová. Ha van 100 legjobb hely, akkor öt helyre el lehet adni magyar artistát, és ez már nagyon jó arány. És van még huszonöt elfogadható hely, és oda is el tudok adni ötöt. Aztán van nagyon sok olyan magyar szám, amelynek a következő kategóriába kell kerülnie.

(♀) Úgy 1957-ben egy alkalommal a fizetés előtti vasárnapon nem maradt annyi pénzünk, hogy kibuszozzunk O. néniékhez (ott ugyanis lett volna kaja), a gyaloglás helyett inkább egész nap ágyban maradtunk, hogy ne érezzük az éhséget (nem volt semmi ennivalónk - ez csak egyszer fordult elő).

(♂) Egy szezon, amikor nem dolgoztunk, pedig ott az üzlet, a szálloda [lekopogja] hála isten, jól

megy, de egyedül a pénz maga, mi?! Ha nem azt csináljuk, amit szeretünk. Most mi a pénz egyedül?!

(♀+) K. nagymamáék addigra már teljesen a padlón voltak, le voltak rongyolódva, szegényedve... Akkoriban úgy volt, hogy az előadás után általában muzsikáltak, úgy csinálták, mert minden kis komédiásnak megvolt a maga kis zenekara, ha több nem, kettő trombitált, a harmadik dobolt, és megvolt az a kis zenekar, amivel csináltak előadás után egy kis táncmulatságot, mert jobban jött a fiatalság, jobban jött a közönség, mivel hát falun voltak, meg pusztákon, ahol tényleg komédiáztak. Nyáron meg a parasztok kint voltak a mezőn, örült az a komédiás, ha eljött, és megnézte azt a másfél órás kis akármit. Mert abban az időben a parasztság kézzel dolgozott, tehát nem gépekkel, mint a felszabadulás után. A komédiás lányoknak más feladatuk volt: lovat pucolni, darizni menni, ha összejött két komédiás, már örültünk, mert nem egyedül mentem darizni, hanem akkor valamelyik másik lánnyal. *A darizás a jeggyel ment, hogy szalonnáért...* Igen, ami éppen akkor volt.

(♂+) *Na menjünk akkor végig, '62-ben tehát önállósítottad magad. És akkor te nem is voltál soha vállalati artista? Dehogynem. '75-től. Addig pedig impresszáltan mentél? A szerződéseket te csináltad magadnak.* Igen. Csak hát nehezen ment. Mert volt olyan, hogy ki sem engedtek. '57-ben Prágában voltam. Várjál, '62-ben voltam először nyugaton. Az volt a legelső. '62-ben voltam Norvégiában az Armandónál. *Cirkusznál.* Nem is volt előttem magyar artista soha ott.

(♀+) Zs-nak minimum 30 kosztümje van. A trapézsámhoz legalább 20 van. Egyik szebb, mint a másik. A férfi kosztümöket meg kell varratni szabóval, csak mi díszítjük gyönggyel, strasszal. A női kosztümöket mi csináljuk.

megjelenik minden negyedévben